

КЕНГЕШ

Республикада миллет проектле тири бардырыладыла

РФ-ни Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликке келечисини Юрий Чайка Къабарты-Малкърда ишчи жолучулукада

уға видеоконференцсвязь амал бла кытышханды, аны биргесине ишлегенледен бирини коронавирус жукъган аурууга боялганына ише-

- дегенди ол. Регионну Башчысы республикага келгени эм Къабарты-Малкърда миллет проектлени жашаууга кийрирге эс бурганы ючюн Юрий Чайкага ыразылыгын билдиргенди.

Кенгешни чегинде Юрий Чайка быйыл КъМР-де 41 регион проект тири бардырылганын чертгенди, аладан 27-синде бюджет борчла жылга лимитле сегиз миллиард сомга дер жетдирилгенди (аладан алты миллиарды федерал бюджетден бөлүнгенди).

Ол ырыскыны 85 процентинден асламысы «Демография», «Билим бериу», «Саулык саклау», «Жашау журтла эм шахар болумла», «Къоркыусуз эм качеству автомобиль жолла» миллет проектлени регион бөлүмлерин бардырыуга жибрилгенди.

Быйыл сентябрьни ортасында Къабарты-Малкърны бюджет ырыскыны кассалы толтурулганды (19 процент), ишле андан ары бардырыладыла.

Полпред жыйылганы эслерин толтурууу властланы регион органдары эм жер-жерли самоуправление органдары ол жаны

ралда кассалы толтурулганды (55 процент) бир нече кереге асламыракъды. Быйыл республика 125 целевой кёрюмдуге жетерге тийишлиди, аладан бюгюнлюкге 24-сую толтурулганды (19 процент). Ишле андан ары бардырыладыла.

бла ишлерин тирилтирге кереклисине бурганды. Аны айтханына кере, бюгюнлюкде республикада 90 объектен асламысыны къурулушлары, жангыртылынулары эм ремонтлары бардырылады, аладан социал магъаналы къауумга алты сабий сад, төрт школ, мектепде 17 спортзал эм 10 маданият махкеме саналады.

толкуруу а – 64 процент. Быйыл хайырланыуга 89 объект кийриликкиди, аладан 29-сую хайырланыудадыла.

«Сентябрьге была осал кёрюмдуге туйюлдуге, алай белгиленген тириликни сакларга тийишлиди, жылны ахырына дер битеу пландагы объектлени жашаууга кийрирча», - деп белгилегенди Юрий Чайка.

Ахыры 2-чи бетдеди.

СЮЗЮ

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков наркотиклеге къажу комиссияны жыйылыуун ётюргенди

Къабарты-Малкър Республиканы Башчысы Казбек Коков наркотиклеге къажу комиссияны жыйылыуун бардырганды. анга КъМР-ни Парламентини Председатели Татьяна Егорова, КъМР-ни Правительствосуну Председатели Мусукланы Алий, РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинликке келечисини баш федеральный инспектору Тимур Маков, толтурууу власть эм муниципал органдары оючулары, надзор, право саклауу эм къч структураланы келечилери кытышханды.

Жыйылыуу ача, республиканы оючу сую наркотиклени хайырланганлагга медицина болушкыну кёбейтирге кереклисин айтханды, ол санда реабилитация жаны бла, наркотиклени, психотропный затланы хайырланганлагга аз санда ачыкланганларын белгилегенди.

КъМР-ни саулук саклау министрине орунбасары Заурбек Батыров билдиргенге кере, алты айны ичинде наркология диспансерни специалисттери 6000 аслам окъуучуга къарагандыла, наркотиклени ичгенди деп бири да ачык этилгенди.

Андан сора да, район больницалада врачпсихиатр-нарколог болуруга кереклисини оюсунден соруу да сюзюлгенди. Наркология жаны бла специалистте бла жалчытуу бизни республиканы СКФО да кёрюмдуге иги эселе да, бир-бир жерледе врачла жетишпейдиле. Казбек Коков КъМР-ни Саулук саклау министрствосуна наркология жаны бла специалистте бла жалчытырга, бардырылган ишни кыйматын чыгарыуу ючюн, къошак халда мадарла этерге, ол санда багыуу эм реабилитацияны бардырганда шёндюго амалланы хайырланырга, наркотик ичгенлени эсепте алынуу жангы амалларын хайырланырга кереклисин айтханды.

Жыйылыуу барганда аскер комиссариатланы бла право саклауу органдары ара-ларында, аскерге чакырыуга заманлары жетгенле наркотикле эм психотропный затла ичемидиле деп билдирилени жыйганда байламлыкъланы оюсунден соруула да сюзюлгенди. КъМР-ни Аскер врач экспертиза арасыны таматасы Аслан Шонтугов билдиргенге кере, кеп болмай РФ-ни Генеральный штабы бардырган тинтиуледе, ала КъМР-ни аскер комиссариаты, Саулук саклауу министрствосу, Роспотребнадзору КъМР-де управлениасы, МЧС-ни КъМР-де баш управлениасы бла аскерге чакырыуга заманлары жетгенлени хазырлау эм жюрютоуу бла ведомстволу аралы байламлыкъланы къалай жюрюптленери къыралда эм игиге саналганды, ол амалны башка субъектледе хайырланырга рекомендацияла берилгенди.

Наркотиклени ичгенлени къадалап багарга кереклиси бла байламлы, сюдле чыгарган оюулары толтурууу оюсунден да селешингенди.

Жыйылыуу ахырында КъМР-ни Башчысы Казбек Коков ведомстволу аралы байламлыкъланы кючлерге кереклисини магъаналыгъланы, ол санда наркотик ичгенле багылырга унамай къачып айланганлагга сюдлене оюуларын толтурууга кереклисини оюсунден айтханды.

Республиканы Башчысы жууаплы службалага айтылган сорууларны оюсунден тийишли буюруула бергенди.

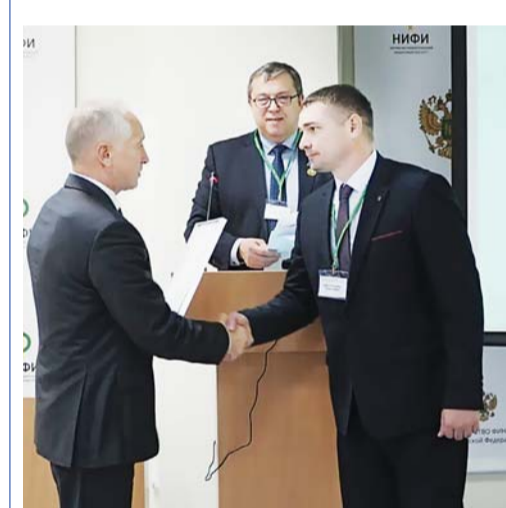
КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

болганды. Аны чегинде регионда миллет проектлени бардырылууу бла байламлы кенгешни къураганды.

Къабарты-Малкърны Башчысы Казбек Коков жыйылы-

клилиги болганын ангылатып. «Тегерегимде адамланы саулукъларын саклар ючюн ишчибизни диагнозу белгили болгунчу самоизоляцияга кетиуно дурус кёргенме»,

Эришю

Эм изилдеген бирине саналганды

Кеп болмай Нальчикни мэриясыны кеп фатарлы юйлени арбазларында сабийле ойнарача майданла ишлеу проекти конкурсада юч эм иги ишледен бирине саналганды. Анга саулай къыралдан 950 чаклы шахар кытышханды.

Проектни эки торлю социал магъанасы барды - сабийле заманларын заууклу ётюрюрге чакъстволу ойнауучу жерле къуаруга эм кеп фатарлы юйлени арбазларын игилендириуге жамауатны эсин буруга.

Алай бла муниципал программага кере, юйлени арбазларында сабийлеге жангы излемлеге келишген майданла ишлерге аламан онг тапдырылады. Аны ючюн подъездледе жашаганла ахчаны жалаанда жартысын береди-ле, къалганын а муниципалитет кеси бюджетинден къошады. Сёз ючюн, Нальчикке къоз терек бахчада видеокамералары, Интернетти, чыракълары эм башка затлары бла омакъ сабий майдан аллай программаны чекленди ишленген объектлен бириди.

Конкурсада хорлаганы ючюн Нальчикни администрациясында Шахарны, курорт эм туризмни айнытуу жаны бла департаментини таматасы Алимбек Апековха Сыйлы дипломну РФ-ни Президентини Администрациясында ич политика жаны бла управлениасыны таматасыны орунбасары Владимир Мазур бергенди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Тюбешю

Билим бериуно программаларына эс бургандыла

2 бет

Ууаз

Ислам динде халаллыкны, чомартлыкны юслеринден кеп айтылады. Сыйлы Куранда аялада къайтарылады, хадиследе да келтириледди. Аланы этген муслийманны къаллай сауга саклаганыны оюсунден Хасания элни ийманы Мисирланы Тимур ууаз бергенди:

«Ырысхыларыннан къоратханлагга сууапла хазырдыла»

3 бет

Хорпам

Туйишилени белгилегендиле

4 бет

Оюм

Бу кюнде Элбрус районну Терс-Кюл элинде туристлени хаски итлерин бир кюйчу ётюргенди. Итни иелери полицияга заявление жазгандыла, алай аны бла чекленмей, битеу социальный сетледе кюйчуну атын-тукумун да белгилеп, «жайыгыз бу адамны оюсунден хапарны, жууапка тартылсын» деп поста этгенди.

Жорукъла сакланмасала, даулашла чыгъарла

4 бет

ПАРЛАМЕНТ

Коронавирус аурууну жайылыууна къажу мадарлагга къаралганды

КъМР-ни Парламентини президиумуну кезиуло жыйылыуун спикер Татьяна Егорова бардырганды. Анда «правительстволу сагъатны» чеклеринде саулук саклауу министр Рустам Калибатов республикада коронавирус жукъган аурууну жайылыууна къажу къаллай мадарла толтурулганыны оюсунден билдиргенди.

Коронавирусуна бакъган төрт госпиталь ачылганды, алада барысында да 685 саусузга жер барды, аладан 537-си кислород бла жалчытылыныпдыла. Жукъган аурууну диагностикасы эм багыуу жаны бла юч амбулатория да ишлейдиле.

Августдан сентябрьге дер кезиуде аурганланы саны азайып барганды, алай ахыр ыйыкда уа жукъганла биягъы ёсуп башлагандыла. Аны бла байламлы госпитальда саусузлагга жерле кёбейтидиле.

Министр 23 сентябрьге шартланы белгили этгенди. Госпитальда медицина болушлук 571 адамга бериледи, аладан сегизиси сабийледиле. Реанимация

бёлюмде 73 адам турадыла, аладан 9-сую ИВЛ, 46-сы уа НИВЛ-аппаратлагга къошулдула. Пандемияны аллындан бери госпитальда багылып, 28 418

адам чыккъандыла, ол санда жылны аллындан бери -10 208 саусуз.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ОПЕРАТИВ ШТАБ

Асламла дарман салдыргандыла

КъМР-ни Саулук саклауу министрствосуну пресс-службасы билдиргенге кере, республикада жангы коронавирус инфекциядан 172 062 адам дарман салдырганды. Аладан 139 129 инсан эки кезиуно да ёттенди, ол санда дарманы экинчи кере окуна салдыргандыла. Болсада, процент сан бла айтханда, дарман салдырганыны саны алыкка кеп туйюлдуге, битеу да 32, 6 процент боладыла, деп чертгенди министрствону келечиси.

Шёндю Къабарты-Малкър Республикада дарман салдырыуучу 82 жер барды. Аллай пунктла битеу муниципал районла да ачылыпдыла.

Андан сора республиканы ара шахарын да автомашиналада орналган дарман салдырыуучу жерле ишлейдиле. Аллергия арада да вакцинацияны ётерча къошакъ

халда кабинет ыйыккъа геуюрге, орта эм байрым кюнде 11 сагъатдан башлап, 14 сагъатха дер ишлейди Шёндю Къабарты-Малкърда Спутник-V, Спутник Лайт, КовиВак эм ЭпиВакКорона россейли вакциналаны салдырадыла.

Бизни корр.

Жазылыуу - 2022

Газетте жазылыргга унутмагъыз!

Хурметли жамауат!

«Заман» миллетибизни газетиди. Аны бетлеринде малкър халкыны маданият хазнасыны, тарыхыны, бюгюнню жашаууну, белгили эм айтхылык адамларыны, жетишилерибизни эмда жарсыуларыбызны оюсунден басмаланган материалланы сиз бир башха изданиада табарык туйюлсюз.

Эсигизге салыйык, 1 сентябрден тебиреп почтаны белюмлеринде 2022 жылны биринчи жарымына жазылуу кампания башланганды. Аны багъасы 724 сом бла 80 капекди.

Онлайн амалны хайырлана, изданиабызга жазылабыз дегенле, бу адресни <http://gazeta.zamankbr.ru/> ачып, ол магъаналы жумушну тамамларга болукудула.

Алайды да, жазылыгыз, билеклик этигиз газетибизге!

Мындан ары да ол сизни керти шуюхугуз, огурлу сез негеригиз болур деп ышанабыз.

Бизни индексбиз = П 5893

Республикада миллет проектле тири бардырыладыла

Ахыры.
Аллы 1-чи бетдеди.

Казбек Коков республикада шён-дюю социал-экономика болумну суюнуно чегинде озган айырыу-ланы баш эсеплерин эшиттиргенди: Кырал Думага Къабарты-Малкъардан «Единая Россиядан» юч депутат өтгенди. «Анга жамауатны властахы ышаныунача къарайбыз», - деп белгилегенди Башчы.

Регионну экономикасыны юсюндө айта, Коков былай чертгенди: «Эпидемиология халгга да къарамагандай, экономика болум ахшы айнууга бурулду. Республиканы бюджетте келген кесибизни фидальдыкларыбыз өсгенди, 115 процент чаклы бир, ол а Россияни Президентини миллет борчлада, миллет проектледе белгиленген политикасыны эсебиди. Ол властын битеу даражаларында иш тийишлисича бардырылганындан». Миллет проектле бла байлам-

лы тынгылы халарны КъМР-ни Правительствосуну Председатели Мусукланы Алий, аны биринчи орунбасарлары Муаед Кунижев эм Сергей Говоров, вице-премьер Марат Хубиев айтхандыла.

Суюнуно эсеплерине кёре пол-пред миллет проектлени целевой керюмдиолерине жетерча битеу ючюно салып кюреширге кереклисин чертгенди.

Кенгешни ахырында Юрий Чайка РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинлик келечисини Ыразылык къагытларын Нальчик шахар округну жамауатха социал жумушланы тапдыруу арасыны таматасы Заур Бутгановха, Прохладна шахар округну жамауатха социал жумушланы тапдыруу комплекс арасыны таматасы Надежда Саскиовага, Черек муниципал районда жамауатха социал жумушла тапдырган комплекс араны таматасы Улбашланы Алинага бергенди. Полпред учреждениланы кёп заманны пандемия

болумлада урунган келечилерини ишлерин да белгилегенди.

«Социал жумушла тапдырган араланы ишчилери, бийик адамлыкларын кёрюзтүп, коммерциялы болмаган организацияла эм доброволецле бла бирге болушлук изленген къауумгга – сакъатлагга, абаданлагга эм кыйын ауруган адамлагга – эс тапдырганлай турадыла», - деп эсеплегенди Юрий Чайка.

Къабарты-Малкъарны Башчысы Казбек Коков толу эркинлик келечиге себеплик этгени эм республикага социал магъаналы болган соруулары тамамларгга болушханы ючюно энци Ыразылыктын билдиргенди. Юрий Чайка Къабарты-Малкъар Республикага мындан арысында да ол себеплик этилгенлей турлугун чертгенди.

КъМР-ни Башчысыны бла
Правительствосуну
пресс-службасы.

ТЮБЕШИУ

Билим бериуню программаларына эс бургандыла

Кёп болмай Элбрусда РФ-ни жарык-ландыруу министрине орунбасары, «Билим беруу» проектни администратору Татьяна Васильеваны башчылыгы бла «Россей Федерацияны субъектинде «Билим беруу» миллет проект: бийик жетишимге жетиширча ресурсланы бириктириу» деген ючюно битеуроссей кенгеш болганды. Анга кыралны 64 регионну келечилери – профилни ведомстволаны, департаментлени, «Билим беруу» миллет проект бла байламлы информация-аналитика араны эм «Россейни жарыкландыруу академиясыны» специалистлери эм башхала кыатышхандыла. Ол санда КъМР-ни Правительствосуну Председатели орунбасары Марат Хубиев, жарыкландыруу, илму эмда жаш тёлнюно ишлери жаны бла министр Анзор Езаов да.

Форум эки кюнню барганды, анда асламысында быйыл «Билим беруу» миллет проектке кирген регион эм федерал программала кыалай кыралганылары суюлгенди. Аны чеклеринде «Жангы школ», «Хар сабийни жетишим» эм «Цифралы билим беруу онгла» дегенча программалагга да эс бурулганды. Келир заманда тамамларырга тийишли проектле эм борчла да белгиленгенди.

Татьяна Васильева, Анзор Езаов, Россейни жарыкландыруу академиясыны таматасыны кыулугун толтурган Павел Кузьмин, Элбрус районну башчысыны кыулугун толтурган Сотталаны Ктурман Огары Бахсанда ишлене турган садикни кырулушу кыалай барганы бла шагырейленгенди. Учрежденигга 42 сабий жюрюрюкю, кеси да биогонню излемлеге бла мардалагга келиширигди. Ол «Тишируулагга урунурга болушуу – юч жыллары толмаган гитчелеге

школгга дери билим алырча онг тапдыруу» федерал эм «Демография» миллет проектке кёре бардырылды. Аны кырулушуна саулай 39,3 миллион сом кыоратыллыкды. Биогонлюкде мында спортно-бою ишле тамамланадыла. Социал магъаналы объектти толусунлай быйылны ахырына жашауга кыйрир муратлыдыла.

Ызы бла кыонакыла Заюковада ата-анасы эм кыарар адамлары болмай кыалган сабийле жашаган 5-чи номерли интернат-школуна мурдорун жангыртурга уа федерал бюджетден 7 миллион сомдан артык бёлюнгенди. Ахырында уа кыонакылары концерт программа бла кыуандыргандыла эм тамаша жерле бла шагырейлендирича экскурсия да кыуагандыла.

МАГОМЕТЛАНЫ
Сулейман.

ФОРУМ

Мамырлыкны, келишиулюкню сакълауга себеплик

Быйыл 23 сентябрьде Калмыкияда «Шуэхлу Кавказ» конфессияла аралы жаш тёлню форум бардырылганды. Анда Шимал-Кавказ эм Юг федерал округлада ислам организациаланы келечилери эмда Элистаны бла Къалмухну епархиясыны, «Золотая обитель Будды Шакьямуни» ара хурулу дин кыулукчулары жыйылгандыла. Ала «Жаш тёлню экстремизмини профилтиаксында төрелени, адетлени эм динни магъанасы» деген теманы суюнгенди.

Форумну Къалмухну Муслиманларыны дин управленийсы кыуаганды. Анга КъМР-ни муфтийини орунбасары Алим Сижажев кыатышып, доклад да этгенди.

Жыйылыуда төрели динлени ёсюп келген тёлню юретиуде жуапплыкты кыалы суюлгенди. Сёлешлене жаш тёлнюно бириктириу артыкча магъаналы болганыны юсюндө айтхандыла. Бу ишде уа дин билим берууну магъанасы уллуду. Ата-балаларыбызны ариу төрелерине таяна, халкыларыны культура энциликлерин сакълай, дин билим беруу заман бла тенг болурга, алгга барырга кереклисине да бурулганды эс.

Регионда жаш адамлары Ата журту-бузгга суймекликге, патриот сезимлеге юретиу жаны бла соруулагга да кыралганды. Алим Сижажев а былай тюбешиле регионлада жашаган халкылары адет-төрелерине, культуларына юйренирге онг бергенлерин чертгенди. «Аллахутала бизни миллетлеге бла халкылагга биз бир бирибизни

культураларыбызгга, адетлерибизге юйренир ючюно юлешгенди. Таншыма-сакъ, халкыларыбызны энциликлерин билмесек, хайыры байламлыкыла кыуаллык туюлдоле. Былай форумла Кавказда жаш тёлнюно шуэхлукыгга, хурметте юйретиле, мамырлыкны, келишиулюкню сакълауга себеплик этедиле», - дегенди ол.

Ол бир бирге хурмет этиу адамла кыоншулары бла кыалай жашагандан башланганын белгилегенди. Таматала сабийни кыатындагын керюп болмазгга юйретиле, ала арда жамауатда жашааллык туюлдоле. «Кёп миллетни жамауатда дёрден болуу, уллу кёллюк жарамайдыла. Бир халк кесин башхасындан бийик, уллу болганын айтырга, башха халкыларыны басынчакларгга эркин туюлдо. Бу затла келтиредиле керюп

болмаулыкыгга», - дегенди ол.

Алим Сижажев адамда жалаңда ахшы ышанланы излерге, жаш адамлагга иги юлголе кёрюзторге чакырганды. Ол КъМР-ни Муслиманларыны дин управленийсы миллетле, динле аралы келишиулюкню сакълауда тамамлаган жумушланы юслеринден да билдиргенди. «Жаш адамлары сорууларына жуапланы биз бермесек, аланы башхала юйретирикдиле, бизге кыажу тургузтурукдыла», - дегенди ол.

Форум динле аралы байламлыкыла кыуап, ёсюп келген тёлнюно бирге юйретиу жаны бла эсгертиуени кыабил керюу бла башалганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима
хазыраганды.

Коронавирус аурууну жайылыууна кыажу мадарлагга кыаралганды

Ахыры.
Аллы 1-чи бетдеди.

23 сентябрьни шартларына кёре, амбулатория болушлук коронавир-ус жукъган 923 адамга бериле-ди. 4244 инсан амбулатория къараудыла, ала ауруу жукъганла бла тюбешген инсанладыла. Аладан 1688 – сабийледиле.

КъМР-ни Саулык сакълау министрствосунда коронавир-ус соруулары бла байламлы «кызу ызы» телефону кыуалганды. (88662)40-15-65, неда 112 номерлеге сёлешип, тийишли информация болушлук алырга боллукды.

Министр саусузыны бакъган медиклеге төлеуени, саулык сакълау учреждениланы ырысхы-техника болумлары илгендириуну, саусузыны дарманла бла жалчытууну юслеринден да айтханды.

Вакцинацияны болумна энци эс бурулганды. Хар кюн да республикада эрттенликте 8 сагатдан 20 сагатха дери дарманы салдырыча 82 жер ишлейди. Ала бла бирге 58 мобильный кыуам барды - тийишли термооборудованиялары бла.

Республикага «Гам-Ковид-ВАК» дарманы 185 242 дозасы, «Эпи-ВакКорона» вакцинаны 6 820 дозасы, «КовиВак» дарманы - 3 900 эмда «Спутник Лайтны» 70 088 дозасы келтирилгенди. Дарманы биринчи кесегин 169 588 адам, экинчисин а – 137 355 инсан салдыргандыла. Ол а келтирил-

ген вакцинаны 63,7 проценти тенглиди.

Потребительлени эркинликлерин кыоруулау эм адамны ырахатлы жашуу жаны бла федерал службаны КъМР-де башчысы Жирослан Павов эпидемиология болум кыууу болганын белгилегенди. Ол тыш кыралладан келгенге бла кыалай мадарла толтурулганын да айтханды.

Шёндю уа кесекле жайылган кезиу башланганды, аны себепли ОРВИ-ни бла коронавир-усну бир-бирлеринден айырырга керекди. Ал кезиуде ала бирге ушаш башланадыла, аны себепли лаборатория тинтиуле бардырып, аурууну тюз тохташдыруу эм багыуу артыкча магъаналыды.

Жыйылыуда СПИД-ни эм жукъган аурууны профилактикасы эмда багыуу жаны бла араны баш врачы Марина Ивановна да сёлешгенди.

Депутатла докладланы суюе, вакцинацияны бла ревакцинацияны, кеслерине амбулаторияда кыаратханы дарманла бла жалчытууну, коронавир-усну жангы штаммларыны, аурууну жайылыуу къачан тохтаргга боллугуну юслеринден соргандыла.

Парламентни спикерини орунбасары Жанатайлы Салим вакцина салдырганы арасында ауруу жукъганла бармыдыла деп сорганды. Жирослан Павову айтханына кёре, ала 2-2,5 процент тенглиди, алай ала аурууну жентил, неда

ышанлары болмай кётюредиле. Татьяна Егорова Парламентни президиуму келечилерини 90 проценти эмда депутатланы бла Аппараты ишчилерини 70-ден аслам проценти дарман салдырганыларын билдиргенди.

Аны бла бирге эпидемиология излемле сакъланадыла: мекямгга киргенлени температуралары ёнчеленеди, - дегенди ол.

Спикер министрине бетиуде республиканы медиклерине ишлери ючюно ыразылыгын айтханды. Ол аурууга кыажу санитар излемлени толтурурга, аурууну ышанлары белгили болганлай, кыалай мадарла тамамларгга кереклисин, вакцинацияны жорукларыны ангылатуу ишн андан ары бардырырга кереклисин да чертгенди.

Президиуму ишине кыатышхана жуаппы органагга тийишли эсгертиуени чыгаргандыла.

Жыйылыуда дагыда «КъМР-ни Контроль-эсеплеучю палатасыны юсюндө», «КъМР-де урууну сакълау юсюндө», «Билим берууну юсюндө», «Агъач бла байламлы халланы юслеринден» законлагга тюзетиуени да суюн-генди. Депутатла федерал законла-ны жыйырмадан аслам проектине, законодательный башламчылык-лагга да кыарагандыла.

КъМР-ни Парламентини
пресс-службасы.

1 ОКТАБРЬ – УЛЛАЙГАН АДАМНЫ КЮНО

Ариу ызыны ызлаганла

Къарты болган юйно бере-кети да башхаракды. Аны алайлыкты ёмюрледен бери да айтыла келеди миллетибизде. Ала бар юйорлени чыраклары окуна башхарак жанганча, аладагы жылы жюрюгине бир башха тюрлю хошлук бергенча да кёрюнеди бирде. Кеслери аппала-ыннала бла ёсгеле уа аны алайлыктын бютюн бегирек сезедиле. Алай насыны сабийликке къадар бизге да бергенине не заманда да шукур этгенлей турама.

Гитчелигинде ёсген, ойнаган орамланы, тирелени озуп бара окуна, элигин ол замандагы къартларын эсинге тюшюре, ала олтуруучу ныгышланы, шинтиклен тансыкылайса. Башыны сылай, айтхан ариу алгышларын, акыл сёзлерин да эсгересе. Ол ышанлары бла уа ала бизни – ёсюп келген тёлнюно – тюз жол бла барырга тюшондюре, ёмюрледен бери таматала кичилеке юйрете келген затланы эсибизде, акылыбызда калдырырга кюрошгендиле.

Биогонню жигитим Мусукланы Рамазан да Хабазны хурметли, сыйы-намысы жюрюген адамларынданды. Ол дуня жарыгыны да мында атасы Имметти бла анысы Бёзюланы Айшатны юйюрюнде кёргенди. Малкъар халк зор бла кёчюрюлгенде ала Кыргызыстанга тюшгендиле. Биринчи кере школгга да анда барып, жазаргга, окургга да юйренгенди. Географиядан бла физикадан тюшондюрген устазлары Анна Ивановна Мартынованы бла Кузьма Фролович Гребенчикову уа биогон да эсинде тутайды. Ала теманы берсе, аны ангылап кыойганды, арда кыайтара туруу кереклиси окуна болмаганыны айтады.

Ол тёлнюно барысынача, биз сагынган юйюрге ёсгенде да – ала уа төрт сабий болгандыла – тынч туюл эди. Рамазан да юйюрюно кичиси болганына кыарамай, не жумушун да билгенича мадарырга кюроше, ата-анасына, эгеч-кыарындаша болушлук этгенди. Айшат а, ынналарыбызны асламысча, къолдан уста болганды. Кийиз этип, чепкен согууп турганды. Аны кийизлеринден бири Мусукланы юйюрлеринде биогон да сакъланады.

Халкыбызгга тууган жерине Хартха кыайтырга эркинлик берилгенде юйюр эм алгга Тырныауузда тохташайды. Окууга-билимге интинген Рамазан а сегизинчи классны мында ингриги мектепге жюрюп тауусайды. Ызы бла комсомол путёвка бла аны Терс-Къолда кыурулушха жибередиле. Анда ол кезиуде жашуу журтланы кыыста суюгендиле. Ушак нёгерим а ол кесини шуёу Мустафаланы Тахир бла бирге биринчи юйлене ишлегенлени санында болганларын эсгереди.

Кезиу жетип, аскер кыулугун толтурганындан сора уа Хабазгга келеди, нек дегенде ата-анасы ары кёчюп кетген эдиле. Мында уа ол темир магъаданны тархан чехде, «Хабазский» совхозда бригаданы таматасы болуп да иги кесекни урунганды. Алай эсе да, ол окуур-

гга, билимин ёсдюрюрге суйгенди. Шахарда школну тауусуп, КъМКЪУ-ну тарых факультетине, Орджоникидзе тау-металлург институтха да ишлеп турган заводу жиберип киргенди. Алай эсе да, аны (заводну) арда жабылып кыалганыны хатасындан андан кетерге тюшгенине уа биогон да жарыйды.

Болсада жашауну ол заман-дагы излемине кёре партия жаны бла билим алып, эл советни председатели, сагынылган совхозну директоруну мал ашла хазырлау жаны бла орунбасары, профкомну (элни) таматасы болуп

туруп жашаганына ыразыдыла. Туудукларына, аладан тууган жети жашкыкыгга бла кызычыкыгга кыууана, кыудуретге шукур этедиле. Барысы да окууп, билим алып, халкыларына жаргаганла болуп ёсёрлерине мйнадыла.

Ушак нёгерим юйюрге эм алгга таматаланы хурметлерге, миллет адет-төрелерибизге, ишден кыачмазгга тюшондюрюрге тийишлилик белгилейди. Хар нени да баш магъанасы юйретиу болганын, ол а сабийни тууган-ёсген жеринден башлангыгга кереклисин чертеди. Биогонлюкде

да турганды. Жамауат ичинде хурмети жюрюген, тутхан ишин бардыра билген инсанни 1998 жылда Урушун эмда урууну, право сакълауу органдары ветераларыны организациасыны председателине айыргандыла. Андан бери да ол бу ишде бет жарыкты болганлай келеди. Элни тишируу советини таматасы Узеланы Аминат а бизге аны халкыгга жаргаган, кимге да болушлук этерге хазыр, кыайгырыуу адам болганыны юсюндө хатпарлаганды.

Юй бийчеси Отарланы Роза бла бирге ариу юйюр да ёсдюргенди. Марат Москвада аш-азык институту тауусханды, Магомет а тигиучюлук жаны бла окууганды. Мариям да къол ишге устады. Аталары жашланы бегиреде кыурулушха тюшондюргенди. Ол жаны бла не тюрлю жумушну кеслери тындырып кыойганыларын билдиргенди. Бирсилеге болушлук керек болса, кыайгырганыларын да айттайды.

Рамазан быйыл кесини 80-жыллык юбилейин да белгилегенди. Алай эсе да, алыкча тириди. Эл аллында ишин да бардыра, юйде жумушлагга кыолундан келгенича болушайды. Тау жерде бахчасыз, малсыз болмаганын билебиз. Мусуклары да халкыбызга ёмюрледен бери келген төрелеге таяна, баш кечиндиредиле.

Огурулу аппа бла ынна бирге жашуу этгенли уа энди 56 жыл толганды. Ненден да бек жашлары юйюрлери бла, ала бла бир арбазда

жаш тёлюге узак элдеде и аз болганына жарый, алай эсе да, жашуу тиричилик этерге суйгенле кеслерине жумуш да мадарла билгенлерине уа кёлю кётюрюлүп халпарлайды.

Рамазан бла юйдегиси Розача улайган адамларыбыз ала кеслери жашаган элени, тууган орамларыны-тирелерини берекети болуп калмай, саулай да халкыбызны байлыкыдыла. Ёмюрледен бери да миллетибиз жыл саны бла таматалагга сый-намыс бере, аланы сынамларындан аслам затха тюшюне, жашай келеди. Ол ышаныбызны барлыгы уа тёлюлени арасында байламлык кючленгенлей, ёсюп келгенле адеп-кылыккыгга юйренгенлей, хазнабыз сакъланганлай турууна себеплик этеди.

Айхад да, бу дуняда атанган-ананг кыатында не къадар кёп турсала, алагга кыудуреттен саулык, ёмюр да берилсе, андан уллу насып кыайда?! Мусуклары да, ол затны алайлыктын ангылай, къартлагга сакъ болганлай, аланы кёз гинжлерин кибик керидиле. Алай кыууаны берилгенине шукур эте, юйюр келишиулюкде, бир бири хурметлей жашайды. Таматала уа ёсюп келгенлени жалаңда ариу сёзлери бла уйретиу, ёз кылыклары бла да кыайтредиле.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.
СУРАТДА: Мусукланы Рамазан юйюрю бла. 2011 жыл.

